

१. कुनै १ प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: ४
- क) निम्न व्यञ्जनलाई उच्चारणस्थानका आधारमा चिनाउनुहोस् :  
घ, न, ब, द
- ख) निम्न व्यञ्जनवर्णको प्राणत्व पता लगाउनुहोस् :  
ह, भ, प, क
२. शुद्ध पारी पुनर्लेखन गर्नुहोस्: ३  
त्यो दिनहुको अभ्येस्त निराशाको धक्का त्यस्को शासमा मिस्रिईसकेको थियो
३. निम्न अनुच्छेदबाट २ तत्सम, १ तद्भव र १ आगन्तुक शब्द टिप्नुहोस्: ४  
आवश्यकता छ अप्रेसनका लागि सायद पैसा । शोचमग्न भएँ म । करजोड गरेर एकै सासमा भनें, "प्रभु, दस करोड दिनुहोस् ।"
४. रेखांकित शब्दको पदवर्ग छुट्याउनुहोस्: ३  
प्राकृतिक सम्पदा प्रचुर मात्रामा छन् तापनि यिनको राम्ररी उपयोग गर्न नसक्दासम्म हाम्रो देशको उन्नति हुने कुरामा शंका नै मान्नुपर्छ ।
५. निम्न शब्दलाई वर्णानुक्रममा मिलाउनुहोस्: ३  
शारीरिक, कृष, कप्रडा, क्षति, कंश, मरुत
६. निम्न उपसर्ग र प्रत्यय लगाई १/१ शब्द बनाउनुहोस्: ४  
उपसर्ग: वि, अनु, आ, अन् प्रत्यय: अतीय, य, ता, पन
७. निम्न टुक्कालाई अर्थ खुल्ने गरी वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस्: ३  
विंडो थाम्नु, पाखुरा बजार्नु, हातेमालो गर्नु
८. कुनै २ प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: ३+३
- क) प्रथम पुरूषका वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस् :  
मान्छे मरेको त देखे । मरेको मान्छे छुट्याउन सकेन । हातमा इन्जेक्सन लाएको देखेको थियो ।
- ख) पुलिङ्गका वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस्:  
तिमी त बुढी भइसक्यौ । सुनेर ऊ द्वारमा थक्क बसी । त्यो फेरि फर्कली ?
- ग) एक वचनका वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस् :  
तिमीहरू थियौ भने, हामी खुसी हुन्थ्यौ । अखिर हामी त मूर्ख र गँवार न हौ ।
९. अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: ३.5 ५
- आधुनिक भौतिक विज्ञानले विश्वमा एउटा नयाँ क्रान्तिको जन्म दिएको छ । भौतिक विज्ञानका प्रणेता न्युटनलाई मानिन्छ । तर न्युटन मात्र नभएर ग्यालिलियो र आइन्स्टाइन यी तीनै जना भौतिक विज्ञानका प्रणेता मानिन्छन् । न्युटनले चालको नियम, ग्यालिलियोले खगोल विज्ञान र आइन्स्टाइनले सापेक्षता (आफू स्वतन्त्र नभएर अर्कासित सम्बद्ध हुने गुण वा अवस्था) को नियम पता लगाएका हुन् । भौतिक विज्ञानको आरम्भ प्राचीन ग्रीकबाट भएको मानिन्छ । यसले शक्ति र बलसँग सम्बन्धित समय र स्थानबाट चाल र पदार्थको अध्ययन गर्दछ । अर्थात् यसले वस्तुको चाल र त्यसमा बलको असरका बारेमा अध्ययन गर्दछ । त्यति मात्र नभएर यसले विद्युत् तरङ्ग र त्यसको असरको पनि अध्ययन गर्दछ । विद्युत् तरङ्गकै माध्यमबाट सात समुद्रपारिका मानिससँग प्रत्यक्ष कुराकानी गर्न सकिन्छ । यसको अध्ययनको क्षेत्र असीमित छ । भौतिक विज्ञानकै माध्यमबाट प्रकृति र जीवन जगत्का विविध पक्षको अध्ययन गरिन्छ । यस विज्ञानले स्थान, काल, गति, विद्युत्, प्रकाश, ऊर्जा, भूगर्भ तथा खगोल आदि अनेक विषयको प्रामाणिक अध्ययन गर्दछ । समग्रमा प्रकृति, जीवनजगत् तथा ब्रह्माण्डसमेतको बृहत् क्षेत्रलाई यसले आफ्नो अध्ययनमा समेटेको छ ।



**प्रश्नहरू**

- क) भौतिक विज्ञानका प्रणेता को को हुन् ?  
 ख) भौतिक विज्ञानका आधारमा शक्ति र बलमा के भिन्नता छ ?  
 ग) माथिको अनुच्छेदबाट दुईओटा समस्त शब्द टिप्नुहोस् र तिनको विग्रह लेख्नुहोस् ।  
 घ) भौतिक विज्ञानले कसरी प्रकृतिको व्यापक क्षेत्रलाई समेटेको छ ?  
 ड) 'भूगर्भ' र 'खगोल' शब्दको अर्थ लेख्नुहोस् ।

१०. निम्न अनुच्छेद पढी निम्न २ काम गर्नुहोस् :

- क) मुख्य मुख्य ४ बुँदा टिप्नुहोस् ।  
 ख) एक तृतीयांशमा (१/३) संक्षेपीकरण गर्नुहोस् ।

१२. तीर्थस्थलका दृष्टिले समेत रेसुङ्गाको महत्तीय वैशिष्ट्य छ । प्राचीन युगमा ऋष्यशृङ्ग ऋषिको तपोभूमि भएकाले उनै ऋषिको नाम अपभ्रंश भएर रेसुङ्गा भएको हो भन्ने किंवदन्ती पाइन्छ । ती ऋष्यशृङ्ग ऋषिले नै दशरथका सन्तान नभएपछि अयोध्यामा गएर पुत्रेष्टि यज्ञ गराएको र रामलक्ष्मण जस्ता सन्तानहरू जन्मेको सन्दर्भसमेत विभिन्न ग्रन्थहरूमा पाइन्छ । त्यस्ता महत्वपूर्ण व्यक्तिले तपस्या गरेको यस पवित्र भूमिमा सिद्धबाबा, विष्णु, शिव र गणेशका मन्दिरहरूसमेत छन् । भनिन्छ, ऋष्यशृङ्ग मुनिको दर्शन गर्न अयोध्याबाट आएका राम लक्ष्मणले तिनै ऋषिसँग त्यहाँका समस्याका बारेमा प्रश्न गरेका र ती ऋषिले पानीको समस्या बताएपछि जमिनमा बाण हानेर पानी निकालेको कुवाको नाम रामकुवाका नामले अहिले पनि त्यहाँ देख्न सकिन्छ । २०४१ सालमा योगी नरहरिनाथले एक महिना कोटिहोम गरेपश्चात् लुकेको रेसुङ्गाको महत्व राष्ट्रिय रूपमा उजागर हुँदै यसको पर्यटकीय र धार्मिक महत्व फैलिदै गएको रहेछ । रेसुङ्गा संरक्षण समितिको रेखदेखमा स्थानीय जातका गाईहरू पालिएको गौशाला पनि यहाँ रहेको छ ।

११. कुनै १ प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् :

- क) आफ्नो विद्यालयमा रिक्त रहेको सहायक लेखापाल पदको पूर्तिका लागि विद्यालय प्रशासनले पत्रिकामा छपाउन तयार पार्ने आवश्यकता सम्बन्धी विज्ञापनको नमुना लेख्नुहोस् :  
 ख) श्री मोती माध्यामिक विद्यालयले आफ्नो १० औं वार्षिकोत्सव तथा अभिभावक दिवश समारोहमा अभिभावकलाई निमन्त्रणा गर्ने निमन्त्रणा पत्रको नमुना लेख्नुहोस् ।

१२. विद्यालयले आयोजना र सम्पन्न गरेको रक्तदान कार्यक्रमको विषयलाई आधार बनाई १५० शब्दसम्मको प्रतिवेदनको नमुना लेख्नुहोस् ।

१३. निम्न अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

- बल्ल सानीका आँखा उघ्रे । त्यसलाई आफ्नो अङ्गप्रत्यङ्ग कसो खुमिचन लगेको छाला देखेर बितेको दीर्घ समयको सम्झना भयो र भन् प्रत्यक्षमा त्यसले देखी, यात्राको तीन चौथाइ पूरा भएपछि त्यसले पाइछ । आशा समाप्तिको साथसाथै जीवन सन्ध्या पनि आइपुगेको रहेछ । दुनियाँ अर्कै भएको रहेछ, यस वर्तमानसँग त्यस सानीमा कुनै प्रकारको सामञ्जस्य रहेनछ ! आशाले अफसम्म बुद्धिलाई धोखा दिइरहेको थियो, सानी शिथिल, क्लान्त भै हुन गई । उभिइरहनमा शरीर साँझै नै गलेको जस्तो भान हुन लाग्यो र त्यसै द्वारमा थचक्क बसी ।

**प्रश्नहरू:**

- क) सानीको प्रतीक्षा कसरी समाप्त भयो ?  
 ख) यस अनुच्छेदमा सानीको कस्तो मनोविज्ञान प्रस्तुत भएको छ ?

१४. कुनै १ को व्याख्या गर्नुहोस् :

- क) वीर पुर्खा ! तिम्रै रगत नेपालीका नसा भरि उही गीत, उही गौरव चन्द्रसूर्य ध्वजाभरि  
 ख) प्रेम जीवनको बाटो हो र उत्सर्ग त्यसको अन्तिम लक्ष्य, त्यस लक्ष्यसम्म पुगेपछि पाइन्छ, आफ्नो जीवनको अस्तित्वको विलुप्ति ।

१५. लौ आयो ताजा खबर' लघु नाटकले पाठकलाई के कस्तो सन्देश दिएको छ, समीक्षा गर्नुहोस् ।

१६. निम्न मध्ये कुनै १ शीर्षकमा २०० शब्दसम्मको निबन्ध लेख्नुहोस् ।

- क) नेपाल बहुसांस्कृतिक देश हो ।  
 ख) जन्मभूमिको माया  
 ग) वीर पुर्खाको सम्मान